

Parallelsessie 6

‘Trajectondersteuning’ en ‘gezinscoaching’:
wat houdt het in en hoe realiseren in de
eerste 1000 dagen?

Inzichten en dialoog vanuit beleid,
onderzoek en een actuele lokale praktijk

16 mei 2025

Opgroeien

Inhoud sessie

- Introductie

Kaat Uytterschaut, intersectoraal medewerker Kind en Gezin - Opgroeien

- Trajectondersteuning en gezinscoaching: situering - stand van zaken – toekomst

Tine Rommens, beleidsmedewerker Opgroeien

- Randvoorwaarden en fundamenten van gezinscoaching: een dialoog tussen onderzoek en praktijk

Mieke Matthijs en Sofie De Winter, OpKomst Team Stad Mechelen

Nele Van den Cruyce, onderzoeker Lucas KU Leuven

Kristien Nys, onderzoeker Kenniscentrum Gezinswetenschappen Odisee

- Tijd voor uitwisseling en vragen

Situering trajectondersteuning en gezinscoaching

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

Opgroeien

Situering trajectondersteuning

Wat zijn onze beoogde outcomes en impact voor kinderen, jongeren en gezinnen?

Kinderen, jongeren en gezinnen:

- kunnen ten volle participeren aan onze samenleving
- ervaren continuïteit in hun zorg- en ondersteuningstraject
- ervaren steun in hun zorg- en ondersteuningstraject
- krijgen een geïntegreerd antwoord op een zorg- of ondersteuningsvraag
- weten waar zij terecht kunnen in het brede en complexe welzijnslandschap
- hebben toegang tot de zorg en ondersteuning waar zij nood aan hebben
- kunnen terecht bij een vast ankerpunt, ook voor complexe problemen met meerdere uitdagingen

Situering trajectondersteuning

Trajectondersteuning als centraal concept in het **decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** (2024)

- Art. 12: Om de doelstellingen, vermeld in artikel 7 tot en met 11, te realiseren, kunnen **kinderen, jongeren**, hun **gezin** en **context**, en **aanstaande ouders** rekenen op ondersteuning door een trajectondersteuner **als ze daar behoefte aan hebben**. De actoren binnen het geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid organiseren zich zodanig of werken met elkaar samen opdat de ondersteuning, vermeld in het eerste lid, effectief gerealiseerd wordt, en de betrokkenen voor wie de trajectondersteuning wordt voorzien mee kunnen bepalen wie die rol voor hen zal opnemen.

Situering trajectondersteuning

Trajectondersteuning in het **decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** (2024)

- Art 12, 11° + Memorie van toelichting (2024, p. 21): De **trajectondersteuner is** ... een vast ankerpunt. Een vast baken, die fungeert als aanspreekpunt en brugfiguur ten aanzien van de aanstaande ouder, het kind, de jongere, zijn gezin en context, die mee volgt en ook actief mee kan ondersteunen ...
Trajectondersteuner als één van de middelen om **continuïteit en toegankelijkheid te bevorderen** ... verschillende vormen van continuïteit helpen verzekeren.

Situering trajectondersteuning

Trajectondersteuning in het **decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid (2024)**

- De opdracht voor het opnemen van de rol van ‘trajectondersteuner’ wordt bij de **netwerken binnen het geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** gelegd. Het netwerk neemt ook een rol op het vlak van vorming en ontwikkeling van trajectondersteuners op. Binnen de netwerken zal over de verdere concrete realisatie van dit concept een degelijk **afsprakenkader** moeten bestaan. Een **leidraad**, uitgewerkt door de verschillende betrokken agentschappen, kan richtinggevend zijn bij het uitwerken van dit afsprakenkader. Het **inspiratiekader voor lokale gezinscoaches**, kan hier inspiratie bieden.
- De **Vlaamse Regering bepaalt bijkomende richtlijnen en voorwaarden** waar de trajectondersteuner, vermeld in het eerste lid, aan voldoet.

Situering trajectondersteuning

- Niet nieuw!
Al **diverse praktijken** die het idee van trajectondersteuner in meer of mindere mate concretiseren:
Gezinscoaches, casemanagers, brugfiguren, sociaal werkers, CAW/JAC-medewerkers, zorgcoördinatoren, trajectgezellen,...
- Inspirerende praktijken – onderzoek – beschrijvingen – adviezen (oa KRC 2021) - ...:
- [Strategische cirkel lokale netwerken](#)
- [Onderzoek gezinscoaches](#) dec. 2023
- Maar tegelijk: grote diversiteit, te weinig volume, onduidelijkheden,...

Situering trajectondersteuning

Trajectondersteuning in het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding'

Regeerakkoord (2024, p. 122): **Continuïteit tijdens én na het hulpverleningstraject** is belangrijk. Er worden maximale inspanningen gedaan om jongeren in de jeugdhulp van trajectbegeleiding te voorzien.

Regeerakkoord (2024, p. 145)

DE STRIID TEGEN **ARMOEDE** - Een sterke sociale cohesie op lokaal niveau
'Kinderen in armoede help je door het hele gezin te ondersteunen. Lokale besturen kunnen daarvoor een beroep doen op **lokale gezinscoaches** die kwetsbare gezinnen intensief begeleiden naar sociale rechten, hulporganisaties en de arbeidsmarkt.'

Situering trajectondersteuning

Trajectondersteuning in het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding'

Beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding', Caroline Gennez (2024, p. 94): Een van deze uitdagingen ligt in het **organiseren van zorg- en ondersteuningstrajecten op maat van de aanstaande ouder, het kind, de jongere, zijn gezin en context**. We organiseren hiertoe de nodige samenwerking en bundeling van krachten tussen de eerstelijns- en andere zorg- en hulpverleningsactoren, de lokale basisvoorzieningen en de lokale besturen. **Continuïteit** tijdens én na het hulpverleningstraject is belangrijk. Er worden maximale inspanningen gedaan om jongeren in de jeugdhulp van **trajectbegeleiding** te voorzien en maken de verbinding met de methodiek van lokale gezinscoaches. Gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare positie worden **op maat** begeleid vanuit een **vertrouwensrelatie**. Er wordt **flexibel** ingespeeld op de noden vanuit een zo open mogelijke **generalistische blik** op de verschillende levensdomeinen samen met de gezinnen voor de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. We kiezen ervoor om hiervoor geen nieuwe structuren op te trekken, maar **vertrekken maximaal** van al **bestaande aanbod**. Een onderzoeksrapport bezorgt ons begin 2025 een analyse en benchmark van huidige praktijken t.o.v. het concept trajectondersteuner.

Situering trajectondersteuning

Wat hebben we uit te klaren?

- Afbakening met andere figuren/rollen/methodieken – helder krijgen wat een TO wel en niet is -> **Vlaams kader voor trajectondersteuner met methodiekbeschrijving** (dit is TO ‘minimaal’)
- Hoe ver reikt het **mandaat** van de trajectondersteuner? En wanneer eindigt het?
- Opdrachten **meer gespecialiseerde zorg**: ook trajectondersteuner?
- Welke **randvoorwaarden** moeten vervuld zijn om het concept “trajectondersteuner” ten volle mogelijk te maken?
- Welke **capaciteit** aan trajectondersteuning zal nodig zijn? Wat is de nood aan bijkomend financieel engagement? Kunnen we dit in kaart brengen?
- Hoe kan de inbedding in het **lokaal netwerk** vorm krijgen, bv. met een pool van trajectondersteuners?

Situering trajectondersteuning

Exploratief onderzoek 'Trajectondersteuning en aanverwante ondersteuningsvormen in kaart'

Insteek: 24 concepten - ondersteuningsvormen

- Ondersteuningsvormen in kaderdecreet Vroeg en nabij en memorie van toelichting + aanvullingen vanuit (intersectorale werkgroep) Opgroeien: verschillende beleidsvelden- en domeinen, niet exhaustief, overlap, varianten binnen ondersteuningsvormen ...
- Focus 0-25 jarige kinderen en hun ouders

1G1P	CAW- trajecten	Draaischijffunctie CLB	OCMW
Brugfiguren	Consulenten (OCJ, SDJ, VK)	Gezinscoaching	Trajectgezel (Arktos vzw)
Buddyprojecten	Contextbegeleiding Jeugdhulp	JAC-trajecten	Vertrouwenspersoon
Casemanagement Zorg	Contextbegeleiding VAPH	Jeugdhulpregie (Bovenlokale teams jeugdhulp)	Zorgcoördinatie
Casusregie	Doelgerichte zorg	Jeugdwelzijnswerk	Zorggarantie jonge kind (Bovenlokale teams jeugdhulp)
GBO-samenwerkingsverband	D.O.P.-trajecten	Lokale teams Kind en Gezin	Zorgregisseurs

Toekomst trajectondersteuning

- Publicatie **exploratief onderzoek** Odisee 24 ondersteuningsvormen
- Komen tot een gedragen **intersectoraal concept**
- Uitwerken **kader** 'trajectondersteuning' + essentiële randvoorwaarden (inhoudelijk, regelgevend, organisatorisch)
- 'Trajectondersteuning' en 'gezinscoaching' in het **VAPA** (Vlaams Actieplan Armoedebestrijding)
- Focus op **Basiszorg en –ondersteuning** in 2025
 - ✓ Zes pilots Zorg en Ondersteuning – kenniswerkplaats met oa trajectondersteuning als thema
 - ✓ Teams Kind en Gezin
 - ✓ Trajectondersteuning binnen eerste 1000 dagen-programma (interfederaal plan Geïntegreerde zorg)

6 fundamenteën van gezinscoaching

Van den Cruyce, Nys, Vandewaerde, Stoové, & Hermans (2024)

➤ Opgesteld op basis van onderzoek (Steunpunt WVG-Lucas) en ondersteuningstraject (Odisee) in opdracht van het Departement Zorg

Doelgroep = gezinnen in een zeer kwetsbare situatie

Gezinscoach = langdurig beschikbare vertrouwenspersoon

Gezinscoach = belangenbehartiger

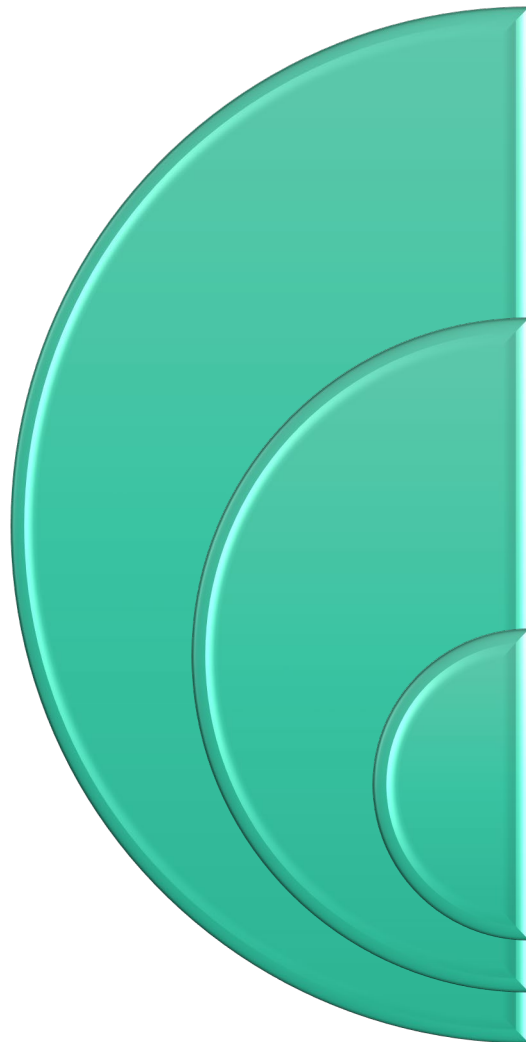
Een gezinscoach werkt à la carte (niet voorgestructureerd)

Belang van dagelijkse activiteiten

Laagdrempelige lokale inbedding

6 fundamentelementen van gezinscoaching

➤ *Fundament 1: doelgroep = gezinnen in een zeer kwetsbare situatie (bis)*

	Gezinnen met kwetsbaarheden en uitdagingen in verschillende levensdomeinen	• slechte woonomstandigheden • precaire financiële situatie • slechte gezondheid • beperkt of geen sociaal netwerk • belastende opvoedingssituatie •
	Gezinnen met een precaire hulpverleningsrelatie	• geen toegang • negatieve ervaringen • onvoldoende afgestemde hulp • wantrouwen tegenover hulpverlening • ...
	Een gezinscoach werkt enkel met gezinnen die toestemming hebben gegeven om een traject op te starten.	

6 fundamenteën van gezinscoaching

➤ *Fundament 2: gezinscoach = een langdurig beschikbare vertrouwenspersoon*

- ▣ Werkt zonder vooropgestelde eindtermijn
- ▣ Staat altijd naast het gezin, ook als het niet goed gaat
- ▣ Werkt op basis van het mandaat van het gezin
 - ▬ Werkt op vraag van het gezin
 - ▬ Stemt voortdurend af met het gezin
 - ▬ Heeft oog en waardering voor de mogelijkheden en krachten van het gezin

We werken eerst aan het vertrouwen van gezinnen en een mandaat. Bijvoorbeeld 'Mag ik contact opnemen met je moeder, broer of zus?' Het is voor een ouder ook heel confronterend als bijvoorbeeld op een ronde tafel met veel hulpverleners de vraag gesteld wordt 'Op wie kan je nog rekenen?'

Een gezinscoach
(in Lerend netwerk 2 februari 2023)

6 fundamenteën van gezinscoaching

➤ *Fundament 3: gezinscoach = een belangenbehartiger*

- ▣ Gezinnen krijgen waar ze recht op hebben
- ▣ Gezinnen worden correct behandeld door diensten en organisaties

Ik vind dat stuk rechtendetectie heel belangrijk. Als je start in een kind zijn of haar leven, dat betekent ook dat daar een inkomen moet zijn. Je kunt het bijna niet voorstellen, maar er zijn heel veel mensen die gewoon hun rechten niet uitputten, maar het is de manier waarop je binnenkomt en de manier waarop je verdergaat met mensen en daar heb je wel die context nodig en gewoon tijd nodig.

Een coördinator gezinscoaching
(in Van den Cruyce et al., 2023, p. 26)

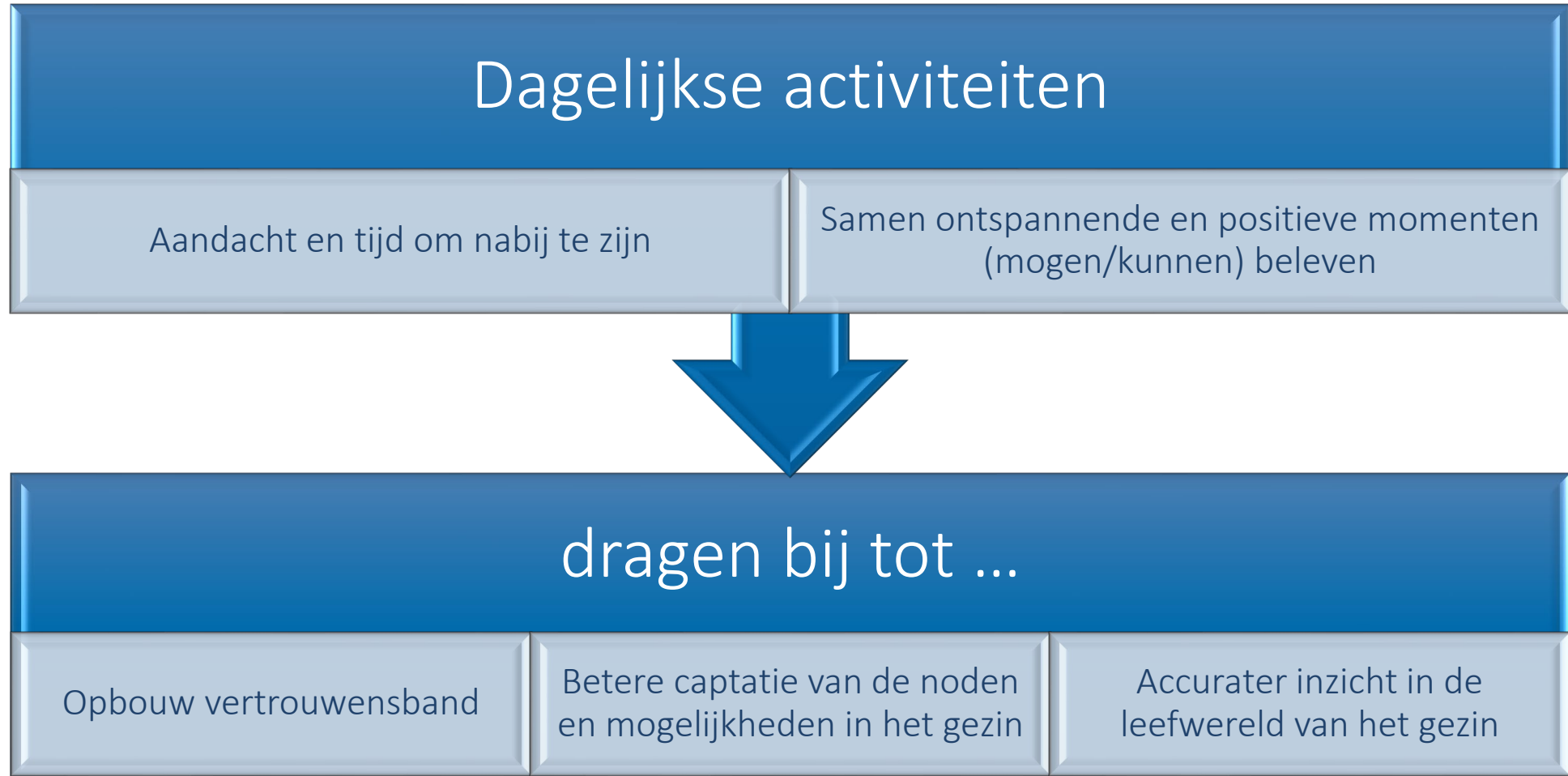
6 fundamenteën van gezinscoaching

➤ *Fundament 4: een gezinscoach werkt à la carte (niet voorgestructureerd)*

À la carte		
	Intensieve ondersteuning	Minder intensieve ondersteuning
Vragen en noden <i>van het gezin</i>	meer uitgesproken complexe, veelzijdige, urgente vragen en noden	meer eenvoudige vragen van het gezin
Frequentie contacten	wekelijks tot meerdere keren per week	om de drie, vier of meer weken
Levensdomeinen	administratie en juridische kwesties, financieel, huisvesting, materieel, mobiliteit, gezondheid, opvoeding, taal, kinderopvang, opvang en vrije tijd, sociaal netwerk, onderwijs, tewerkstelling en dagbesteding 'Met een open en generalistische blik mét het gezin aan de slag'	
Contacten en activiteiten	Huisbezoek, telefonisch contact, een dienst of voorziening contacteren of bezoeken met ouder(s) en/of kind(eren) (bv. bank, arts, diagnosecentrum, school), administratie samen in orde brengen, bezoek aan een speeltuin, kennismaking met vrijetijds mogelijkheden enz. Rechtenverkenning en -toekenning Aandacht en tijd voor fijne dagelijkse activiteiten	

6 fundamenteën van gezinscoaching

➤ *Fundament 5: belang van dagelijkse activiteiten*

6 fundamenteën van gezinscoaching

➤ *Fundament 6: laagdrempelige lokale inbedding*

Een gezinscoach werkt in een

**vertrouwenwekkende,
laagdrempelige dienst of
organisatie**

Legt link naar laagdrempelige lokale activiteiten
Werkt netwerkversterkend

Een gezinscoach werkt

op de meest aangewezen
locatie voor het gezin

waar de ondersteuning het
beste kan werken

Bv. thuis, samen naar de
sociale kruidenier, de dienst
maatschappelijk werk, de
markt, de speeltuin, de
buitenspeeldag enz.

Meer weten?

Checklist voor opstart en continuering van een gezinscoachwerking?

Vragen en discussie

VRAAG

Is gezinscoaching de verantwoordelijkheid van mijn organisatie?

AFRONDEND

Als er één ding is dat je 'morgen' al kan doen, wat pak je dan mee na vandaag?

STELLING

We hebben geen 'Vlaams kader trajectondersteuning' nodig.

Laat 'trajectondersteuning' van onderuit verder groeien en laat lokale actoren er zelf verder vorm aan geven.

Meer weten?

Informatiepagina's en contactpersonen

Opgroeien

- [Homepage | Vroeg en nabij en Pilootprojecten 'Zorg en Ondersteuning' en 'Vroegdiagnostiek' toegekend | Vroeg en nabij](#)
- tine.rommens@opgroeien.be en kaat.uytterschaut@opgroeien.be

Opgroeien

GoTeam en OPKOMST Mechelen

- <https://www.mechelen.be/go-team-boek> en <https://kinderstad.mechelen.be/opkomst/publicatie>
- mieke.matthijs@mechelen.be en socie.dewinter@mechelen.be

Steunpunt WVG

- <https://www.steunpuntwvg.be/publicaties>
- nele.vandencruyce@kuleuven.be

STEUNPUNT
WELZIJN
VOLKSGEZONDHEID &
GEZIN

Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee)

- <https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/gezinscoaches-intervisie>
- <https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/trajectondersteuning-en-aanverwante-ondersteuningsvormen-kaart>
- kristien.nys@odisee.be

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum
Gezinswetenschappen

Meer weten?

Integrale methodiekb beschrijving gezinscoaching

www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken

Databank kwaliteitsvolle praktijken

Deze databank biedt een overzicht van kwaliteitsvolle praktijken uit Vlaanderen en Brussel van én voor professionals werkzaam van preventie tot hulpverlening binnen het jeugd- en gezinsbeleid.

www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/gezinscoaching

www.opgroeien.be/kennis/toolbox/onderzoeksrapport-lokale-gezinscoaches-vlaanderen

NIEUW

INTERVENTIE

Gezinscoaching

Spil- en vertrouwenspersonen én belangenbehartigers van gezinnen in de meest kwetsbare situaties.

↑

Meer weten?

Over onderzoeksbevindingen

Delanghe, H., Van Thielen, L., & Storms, B. (2024). *OPKOMST onder de loep. Een onderzoek naar de impact van de Mechelse methodiek in het ondersteunen van aanstaande ouders*. Onderzoek met steun van het Kinderarmoedefonds van de Koning Boudewijnstichting. Mechelen – Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn Thomas Moore. <https://kinderstad.mechelen.be/opkomst/publicatie>

Storms, B. (2019). *GO tegen gezinsarmoede. Een onderzoek naar de werking en resultaten van het GezinsOndersteuningsteam in Mechelen*, CEBUD. <https://www.mechelen.be/go-team-boek>

Van Dam, S., & Raeymaeckers, P. (2017). *Dilemma's en grenzenwerk in interprofessionele teams ter ondersteuning van gezinnen in armoede: Gezinscoaches 03 als case*. UAntwerpen, OASeS, Master Sociaal Werk. <https://repository.uantwerpen.be/docman/irua/f4bc80/176198.pdf>

Van den Cruyce, N., De Wilde, M., Hermans, K., & Van Lancker, W. (2023). *Een kader voor lokale gezinscoaches in Vlaanderen. Publicatie nr. 20 / SWVG-Rapport*. Onderzoek met steun van de Vlaamse overheid. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. https://cdn.nimbu.io/s/5s8z9pq/channelentries/r2odabx/files/1712831012277/2023_15-rapport_26_ef_09_lokale_gezinscoach.pdf?808l3x9

Van Lancker, W. (2023). *Structureel en flankerend armoedebelid: wat is de rol van politiserend werken?* Presentatie op het lerend netwerk lokale gezinscoaches (12 oktober 2023). KU Leuven, Centrum voor Sociologisch Onderzoek.

Van Lancker, W., Cappelle, H., Cox, N., Decorte, A., Defossez, E., Denoo, H., Stevens, F. & Willems, A. (2020). *MISSION Mobile Integrated Social Services Increasing employment Outcomes for people in Need. Final Report*. [MISSION FINAL-REPORT 31-01-20.pdf \(wimvanlancker.be\)](#) Zie ook: [mission samenvattend-beleidsrapport.pdf \(kortrijk.be\)](#)

Van Lancker, W. & Denoo, H. (2021). Hoe effectief is outreachend casemanagement in het werken met kwetsbare gezinnen. In D. Van Haute, L. Reyntjens, K. Caimo, *Gezinvol ondersteuning. Gezinsondersteuning als hefboom voor armoedebestrijding*, p.37-43. Caritas Vlaanderen. https://caritasvlaanderen.be/sites/default/files/inline-files/Gezinvol%20ondersteunen%20web_0.pdf

Meer weten?

Over uitgangspunten, handelingsprincipes en randvoorwaarden gezinscoaching

Beelen, S., De Maeyer, J., Dewaele, C., Grymonprez, H., Mathijssen, C. (2014). *Reach out! Praktijkboek voor outreachend werken*. Lannoo Campus.

Informatiebrochure lokale gezinscoaches (2021). Vlaamse overheid, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Afdeling Welzijn en Samenleving. <https://armoede.vlaanderen.be/projecten>

Nys, K., Vandewaerde, S. & Stoové, E. (2023). *Randvoorwaarden voor gezinscoachwerk vanuit het lerend netwerk lokale gezinscoaches [Opgemaakt met subsidies van de Vlaamse overheid voor het traject 'Coaching en intervisie van de pilootprojecten lokale gezinscoaches']*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen en Orthopedagogie (Odisee) – DeLink. https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2024-05/Randvoorwaarden%20lerend%20netwerk%20lokale%20gezinscoaches_2023-10-12.pdf

Nys, K., Vandewaerde, S., & Stoové, E. (2024). *Methodiek gezinscoaching. [Opgemaakt in opdracht van het Departement Zorg]*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). https://www.opgroeien.be/sites/default/files/intervention_documents/gezinscoaching.pdf

Schuermans, G. (2024). Gesprek met Koen Hermans: 'Je wint geen verkiezingen met goed lokaal sociaal beleid.' <https://sociaal.net/achtergrond/koen-hermans-lokaal-sociaal-beleid/>

Stas, K., Verbruggen, A., & Vlaeminck, H. (2021). *Ethische knopen. Leidraad voor doordacht sociaal werk*. Kalmthout: Pelckmans

Van den Cruyce, N., Nys, K., Vandewaerde, S. Stoové, E., & Hermans, K. (2024). *Position Paper Gezinscoaching: een specifieke methodiek voor het werken met gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare positie? Zes fundamentele op basis van een onderzoeks- en ondersteuningstraject*. LUCAS – Odisee-hogeschool. <https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/gezinscoaches-intervisie>

